

Upozornění IAASB

Skutečnosti týkající se předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky, které je třeba vzít v úvahu při auditu v současném ekonomickém prostředí

Vydáním tohoto souboru upozornění zamýšlejí pracovníci Rady pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy (IAASB) posílit povědomí auditorů o důležitých skutečnostech, které auditoři zvažují v souvislosti s použitím předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky při zpracování účetní závěrky v současném ekonomickém prostředí. Vedení, osoby pověřené správou a řízením a stejně tak i auditoři budou postaveni před výzvu: budou muset vyhodnotit, jak úvěrová krize a hospodářský pokles ovlivňuje schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání a zda se tento vliv na účetní jednotku má popisovat nebo jinak zohlednit v účetní závěrce.

V souboru upozornění pro auditorskou praxi pod názvem „Výzvy spojené s auditem účetních odhadů reálné hodnoty v současném tržním prostředí“ z října r. 2008 se pojednává o předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky v souvislosti s oceňováním na nelikvidních trzích; tento soubor upozornění se naproti tomu týká především širších otázek, které by mohly být důležité pro auditory provádějící audit v účetních jednotkách všech velikostí ve všech odvětvích. Tento soubor upozornění odkazuje především na standard ISA 570, i když i ostatní standardy ISA obsahují požadavky a vodítka, která mají auditorovi pomoci řešit i jiné otázky vyžadující v současném ekonomickém prostředí zvláštní pozornost – například opravné položky na pochybné pohledávky.

Tento soubor upozornění pro auditorskou praxi nepřihlíží k otázkám specifickým pro jednotlivá odvětví nebo jednotlivé jurisdikce, i když i tyto otázky mají vztah k problematice, o níž se zde pojednává. Reakce jednotlivých vlád na krizi jsou výrazné, ale nejednotné. Dá se například říci, že určité aspekty dostupnosti úvěrů byly v některých státech (jurisdikcích) vyřešeny, zatímco jinde nadále způsobují potíže; stejně tak můžeme říci, že vlády sice řeší určité záležitosti všude, ale tyto záležitosti mohou v každé zemi vyhlížet jinak. Vlády uvažují o pomoci pro určitá odvětví, přičemž povaha této pomoci může mít významný dopad na otázky, o nichž se pojednává v tomto souboru upozornění. Kromě toho platí, že úvěrová krize a hospodářský pokles se v různých odvětvích a v různých státech projevuje s různou silou a v různém načasování.

Tento dokument nedoplňuje ani nemění standardy ISA, které jsou v současné době v platnosti a jejichž text je směrodatný. Přečtením tohoto dokumentu nelze nahradit čtení standardů ISA, příslušných účetních standardů nebo jiných směrodatných materiálů. Nejde o vyčerpávající materiál a při jeho použití je vždy třeba přihlížet k samotným ISA. Při provádění auditu podle ISA musí auditoři postupovat v souladu se všemi ISA, které mají souvislost s daným auditem.¹⁾

Situace

Předpoklad nepřetržitého trvání účetní jednotky je jedním ze základních principů uplatňovaných při zpracování účetní závěrky. Podle předpokladu nepřetržitého trvání se na účetní jednotku normálně pohlíží jako na subjekt, který bude v dohledné době nadále pokračovat v činnosti, aniž by chtěl nebo musel vstoupit do likvidace, přerušit obchodní činnost nebo vyhledat ochranu před věřiteli podle příslušných zákonů nebo předpisů. Pokud tedy v podmínkách dané účetní jednotky nejde o chybné uplatnění před-

Hlavní sdělení obsažená v tomto souboru upozornění

- Předpoklad nepřetržitého trvání účetní jednotky je základní zásadou, která se uplatňuje při přípravě účetní závěrky.
- Za vyhodnocení, zda je účetní jednotka schopna splňovat předpoklad nepřetržitého trvání, odpovídá vedení účetní jednotky.
- Vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky musí auditor posoudit při každém auditu.
- Mezinárodní auditorský standard (ISA) 570 „Předpoklad nepřetržitého trvání účetní jednotky“ stanoví relevantní požadavky a vodítka k auditorovu hodnocení, zda vedení správně uplatňuje předpoklad nepřetržitého trvání, jakož i požadavky a vodítka pro zpracování zpráv auditora.
- Úvěrová krize a hospodářský pokles vedly k nedostatku dostupných úvěrů a tato situace, která se dotkla subjektů každé velikosti, může ovlivnit jejich schopnost nadále splňovat předpoklad nepřetržitého trvání; tato skutečnost i další faktory mohou být důležité při auditorově hodnocení prognóz, které vypracovalo vedení a podle kterých vedení odhaduje, jak účetní jednotka plní předpoklad nepřetržitého trvání.
- Rozsah skutečností zveřejněných v účetní závěrce se řídí tím, jak vedení hodnotí schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání a dále tím, jaké požadavky na zveřejnění jsou obsaženy v příslušném rámci účetního výkaznictví.
- Úvahy o tom, zda se do zprávy auditora má zařadit odstavec zdůrazňující významnou skutečnost, nebudou v konkrétních podmínkách účetní jednotky nijak snadné. Samotná existence úvěrové krize, i když o ní v účetní závěrce budou zmínky, neznamená, že je nutné tento odstavec do zprávy zařazovat.

¹⁾ Kompletní soubor ISA, které jsou v současné době v platnosti, si lze stáhnout ze stránky http://www.ifac.org/Members/Downloads/2008_IAASB_Handbook_Part I-Compilation.pdf.

pokladu nepřetržitého trvání, má se při vykazování aktiv a pasiv za to, že účetní jednotka bude v podmínkách běžné obchodní činnosti schopna realizovat svoje aktiva, plnit svoje závazky a v případě potřeby mít přístup k refinancování.

Vyhodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání je úkolem vedení. Posouzení, zda vedení účetní jednotky správně použilo předpoklad nepřetržitého trvání je úkolem auditora, a to při *každém* auditu. V některých rámcích účetního výkaznictví se jednoznačně stanoví požadavek, aby vedení zpracovalo konkrétní hodnocení schopnosti dané účetní jednotky splňovat předpoklad nepřetržitého trvání a jsou v nich také stanoveny standardy týkající se posuzovaných otázek a zveřejňovaných skutečností, které s předpokladem nepřetržitého trvání souvisejí. Jako příklad lze uvést, že v rámci Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) se požadavek, aby vedení provedlo vyhodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, objevuje v Mezinárodním účetním standardu (IAS 1) – „Sestavování a zveřejňování účetní závěrky“:

„Při zpracování účetní závěrky musí vedení provést hodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání. Účetní závěrka se musí zpracovat na základě předpokladu nepřetržitého trvání, pokud vedení nechce účetní jednotku likvidovat nebo přerušit její obchodní činnost, nebo k takovému řešení nemá žádnou reálnou alternativu. Je-li si vedení při hodnocení vědomo významných nejistot spojených s událostmi nebo podmínkami, které by mohly vést k významnému zpochybnění schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, je třeba tyto nejistoty zveřejnit. Jestliže účetní závěrka nebyla zpracována na základě předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky, musí se tato skutečnost zveřejnit spolu s vysvětlením, na jakém základě byla účetní závěrka zpracována a proč účetní jednotka nespĺňuje předpoklad nepřetržitého trvání.

Při vyhodnocování, zda účetní jednotka splňuje předpoklad nepřetržitého trvání, musí vedení vzít v úvahu veškeré dostupné informace o vyhlídkách do budoucnosti na období, které nesmí být kratší než dvanáct měsíců od data účetní závěrky. Do jaké hloubky má toto posuzování jít, závisí na konkrétních skutečnostech jednotlivých případů. Jestliže činnost dané účetní jednotky byla dosud zisková a jednotka má snadný přístup k financování, je možné dojít k závěru, že účetní závěrka právem vychází z předpokladu nepřetržitého trvání, aniž by bylo zapotřebí provést podrobné analýzy. V jiných případech může naopak být nutné – než se potvrdí správnost vykazování založeného na předpokladu nepřetržitého trvání – aby vedení posoudilo celou řadu faktorů souvisejících se současnou i předpokládanou budoucí ziskovostí, se splátkovým kalendářem dluhů a s potenciálními zdroji pro financování reprodukce majetku.“²⁾

Podrobné požadavky související s odpovědností vedení za vyhodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání a s dalšími návaznými skutečnostmi zveřejněnými v účetní závěrce mohou být stanoveny i zákonem nebo vyhláškou.

K dané problematice se mohou vztahovat i jiné standardy a vodítka – například ty, které se týkají zveřejňování nejistot a rizik nebo zveřejňování doplňujících výkazů, např. diskuse a analýzy vedení (MD&A) apod.

Relevantní auditorské standardy

Dále v textu se podrobněji pojednává o Mezinárodním auditorském standardu (ISA) 570 – „Předpoklad nepřetržitého trvání účetní jednotky“, který obsahuje relevantní požadavky a vodítka. Klíčovou součástí auditorem posuzovaných skutečností souvisejících s předpokladem nepřetržitého trvání účetní jednotky je hodnocení provedené vedením, kde se posuzuje, jak daná účetní jednotka plní předpoklad nepřetržitého trvání.

Při plánování a provádění auditorských postupů a hodnocení jejich výsledků musí auditor posoudit, zda vedení při zpracování účetní závěrky správně použilo předpoklad nepřetržitého trvání.³⁾ Posouzení, zda vedení správně použilo předpoklad nepřetržitého trvání, provádí auditor i tehdy, když rámec účetního výkaznictví použitý při zpracování účetní závěrky neobsahuje jednoznačný požadavek, aby vedení provádělo konkrétní vyhodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání.⁴⁾

ISA 570 vyžaduje, aby auditor vyhodnotil plnění předpokladu nepřetržitého trvání v rané fázi auditu (tj. při plánování auditu a provádění postupů vyhodnocení rizik). Má posoudit, zda existují události nebo podmínky a s nimi související podnikatelská rizika, která by mohla zpochybnit schopnost dané účetní jednotky nadále plnit předpoklad nepřetržitého trvání. Při auditu má auditor věnovat pozornost skutečnostem, které by mohly tomuto zpochybnění nasvědčovat.⁵⁾

Auditor má povinnost posoudit, jak vedení vyhodnotilo schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání.⁶⁾ V případě zjištění událostí a podmínek, které by mohly významně zpochybnit schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, vyžaduje standard ISA 570, aby auditor posoudil, zda tyto události a podmínky mají vliv na jeho (auditorovo) hodnocení rizika významných nesprávností a aby:

- (a) prověřil plány vedení pro další činnost na základě hodnocení vlastní schopnosti plnit předpoklad nepřetržitého trvání;
- (b) shromáždil dostatek vhodných důkazních informací k potvrzení nebo vyvrácení závažných nejistot; k tomu provede auditorské postupy, které bude považovat za potřebné včetně posouzení vlivů veškerých plánů vedení a veškerých faktorů, které nejistoty zmírňují;
- (c) získal od vedení písemná prohlášení o plánech další činnosti.⁷⁾

²⁾ IAS 1 k 1. lednu 2007, odst. 23-24.

³⁾ ISA 570 odst. 2

⁴⁾ ISA 570 odst. 9

⁵⁾ ISA 570 odst. 11-12

⁶⁾ ISA 570 odst. 17

⁷⁾ ISA 570 odst. 12-26

Úvěrová krize a ekonomický pokles mohou vést ke zjištění událostí nebo podmínek, u kterých bude auditor muset uplatnit auditorské postupy popisované v odstavci 26 standardu ISA 570.⁸⁾

Na základě získaných informací musí auditor podle ISA 570 určit, zda podle auditorova názoru existuje významná nejistota spojená s událostmi nebo podmínkami, které – samy nebo společně – mohou významnou měrou zpochybnit schopnost dané účetní jednotky nadále plnit předpoklad nepřetržitého trvání.⁹⁾ Významná nejistota existuje tam, kde její potenciální dopad je natolik velký, že podle auditorova úsudku vyžaduje jasné zveřejnění povahy a důsledků této nejistoty s cílem zajistit, aby účetní závěrka nebyla zavádějící.¹⁰⁾

Vyhodnocení provedené vedením ohledně schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání

Je důležité, aby auditoři už v raných fázích auditu komunikovali s vedením, a kde to bude vhodné, také s osobami pověřenými řízením a správou. Na tomto základě si auditor bude moci vytvořit představu, jak chce vedení hodnotit schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání a bude také moci sdělovat vedení veškeré události a podmínky, které s předpokladem nepřetržitého trvání souvisejí a které byly během auditu zjištěny. V některých případech už vedení bude mít provedené předběžné vyhodnocení, které auditor následně ověří při provádění postupů hodnocení rizik s cílem zjistit, zda byly identifikovány události a podmínky vztahující se k předpokladu nepřetržitého trvání a zda má vedení v plánu tyto události a podmínky řešit.

Jestliže vedení provedlo vyhodnocení předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky, znamená to, že si vedení v určitém okamžiku utvořilo úsudek o budoucích důsledcích událostí nebo podmínek, které jsou ze své podstaty nejisté. Vyhodnocení předpokladu nepřetržitého trvání, provedené vedením, si v současné ekonomické situaci, kdy se podmínky mohou rychle měnit, může vyžádat na konci roku aktualizaci. V této souvislosti jsou důležité tyto faktory:

- Obecně lze říci, že stupeň nejistoty spojený s důsledky určité události nebo podmínky se významnou měrou zvyšuje s tím, jak daleko do budoucna sahá posuzování důsledků této skutečnosti nebo podmínky. Z tohoto důvodu se ve většině rámců účetního výkaznictví, které od vedení vyžadují jednoznačné vyhodnocení, stanoví délka období, za které musí vedení vzít v úvahu veškeré dostupné informace.
- Veškeré úsudky o budoucím vývoji vycházejí z informací, které jsou k dispozici v době, kdy se daný úsudek tvoří. Následné události mohou být v rozporu s úsudkem, který byl v době svého vzniku reálný.
- Úsudek o budoucích důsledcích určitých událostí a podmínek může být ovlivněn velikostí a složitostí účetní jednotky, povahou a podmínkami její podnikatelské činnosti i různými vnějšími faktory.

Významné nejistoty spojené s událostmi a podmínkami, které mohou významnou měrou zpochybnit schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, jsou ve standardech ISA označeny jako záležitosti auditu, které jsou důležité z hlediska řízení a které auditor musí sdělit osobám pověřeným řízením a správou.¹¹⁾ V současném ekonomickém klimatu je však pravděpodobné, že se záležitostmi důležitými pro vyhodnocování schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání budou osoby pověřené řízením a správou už zabývat – tak tomu určitě u subjektů soukromého sektoru. Jestliže nedojde k vyhodnocení relevantních otázek, může jít o slabinu v řízení a správě nebo v postupech řízení rizik, což může vést k neadekvátně zpracované účetní závěrce.

Do jaké míry se provádí posouzení předpokladu nepřetržitého trvání

Jak jsme již uvedli, podle standardu IAS 1 závisí vyhodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání na existujících skutečnostech a okolnostech. V dobách, jako je ta nynější, může toto vyhodnocení být stále obtížnější, protože prostředí, v němž účetní jednotky působí, se rychle mění – platí to především o dostupnosti úvěrů a o dopadech, jimiž se důsledky recese a rostoucí náklady na úvěry projevují v prognózách a rozpočtech.¹²⁾

Ve standardech IAS 1 a IAS 570 se uvádí, že, v účetních jednotkách, které dosud vykazovaly zisk a měly snadný přístup ke zdrojům financování, nemusí být nutné na podporu předpokladu nepřetržitého trvání provádět podrobné analýzy. U mnohých takových subjektů se ale mohou projevit důsledky úvěrové krize a hospodářského poklesu, takže zmíněný přístup už nebude vhodný – jeho implicitní předpoklady v současných podmínkách už nemusí platit. Problémy kolem likvidity a úvěrových rizik mohou vytvářet další nejistoty, nebo mohou zhoršit již existující nejistoty. I mnohé respektované subjekty s dlouhodobou historií ziskového hospodaření a snadného přístupu k úvěrům mohou nyní mít potíže se získáním nebo obnovou financování (buď celkově, nebo v porovnání s dřívější situací). Dále subjekty, které se spoléhaly, že jim věřitelé na konci roku obvykle prodlouží dobu splatnosti nebo netrvají na dodržení dohody o splácení, mohou zjistit, že s touto vstřícností věřitelů už nemohou počítat. Hospodářská krize může navíc podkopat dřívější předpoklady ziskovosti.

⁸⁾ V odstavcích 27-29 standardu ISA 570 se uvádějí příslušná vodítka k auditorským postupům, které by případně mohly být relevantní

⁹⁾ ISA 570 odst. 30

¹⁰⁾ ISA 570 odst. 31

¹¹⁾ ISA 260 – Předávání informací o záležitostech auditu osobám pověřeným řízením a správou“, odstavec 11

¹²⁾ Centrální banky sice snižují úrokové sazby ve snaze stimulovat hospodářskou aktivitu v současném ekonomickém prostředí, ale stává se, že banky toto snížení nepřenášejí až k zákazníkům, protože se snaží vylepšit si marže a krýt vyhodnocená rizika.

Z toho vyplývá, že subjekty, které v souvislosti s hodnocením předpokladu nepřetržitého trvání dříve nemusely zpracovávat podrobné rozборы, mohou nyní zjistit, že tato otázka si vyžaduje důkladnější posouzení. V mnoha menších subjektech se neprovádělo žádné hodnocení předpokladu nepřetržitého trvání a vedení se mohlo spolehnout na zevrubnou znalost podniku a jeho předpokládaných výhledů. V současném ekonomickém prostředí může podpora auditorovy činnosti ze strany vlastníka-manažera dále nabýt na významu.

Auditorům může v jejich práci značně pomoci, když s auditovanou účetní jednotkou už na počátku prodiskutují, jaký postup a povaha prováděného hodnocení bude nejvhodnější s přihlédnutím k podmínkám auditované jednotky a jak lze nejlépe rozšířit hodnocení provedené v dřívějších letech, aby výsledné hodnocení odpovídalo současným tržním podmínkám.

Posuzované období při vyhodnocování předpokladu nepřetržitého trvání

V příslušném rámci účetního výkaznictví (někdy i v příslušném zákoně nebo předpisu) se obvykle stanoví, za jaké minimální období, má vedení provádět svá hodnocení. Ve standardu IAS se například požaduje, aby „vedení vzalo v úvahu veškeré dostupné informace o vyhlídkách do budoucnosti na období, které *není kratší než dvanáct měsíců* ode dne účetní závěrky.“ V jiných rámcích se uvádí období 12 měsíců *od schválení* účetní závěrky, v dalších toto období *není delší než 12 měsíců* od data účetní závěrky. Standard ISA 570 požaduje, aby auditor posuzoval stejné období, jaké použilo vedení při vyhodnocování podle příslušného rámce účetního výkaznictví; jestliže ale vedení provedlo vyhodnocení za dobu kratší než dvanáct měsíců od data účetní závěrky, musí auditor požádat vedení o rozšíření provedeného vyhodnocení tak, aby pokrývalo dobu dvanácti měsíců od data účetní závěrky.¹³⁾ Jestliže vedení není ochotno na auditorovo požádání provést nebo rozšířit svoje vyhodnocení, musí auditor zvážit, zda není třeba upravit zprávu auditora a uvést, že jeho auditorské práce byla provedena v omezeném rozsahu, protože neměl možnost získat dostatek důkazních informací svědčících o tom, jak bylo použito předpokladu nepřetržitého trvání při zpracování účetní závěrky.¹⁴⁾

Auditor se také dotazuje, co je vedení známo o událostech a podmínkách a s nimi spojených podnikatelských rizicích, která nastanou po období hodnoceném vedením a která mohou významnou měrou zpochybnit schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání.¹⁵⁾

Faktory, které působí v současném ekonomickém prostředí a které mohou ovlivnit vyhodnocení předpokladu nepřetržitého trvání

Ani vedení, ani auditor nedokáže předpovědět budoucí události a podmínky, které mohou způsobit, že účetní jednotka přestane plnit předpoklad nepřetržitého trvání. Velmi dobře o tom svědčí nynější úvěrová krize – nikdo nepředvídal, s jakou rancí a s jakými následky udeří. Proto se v ISA 570 uvádí, že není-li v účetní závěrce nebo ve zprávě auditora zmínka o nejistotě související s předpokladem nepřetržitého trvání, neznamená to, že v budoucnu zaručeně nenastanou události nebo podmínky, v jejichž důsledku nebude účetní jednotka schopna plnit předpoklad nepřetržitého trvání.

Současné ekonomické podmínky však nic nemění na tom, jakou odpovědnost má vedení nebo auditor ve vztahu k předpokladu nepřetržitého trvání. Není pochyb, že z loňských skutečností i z výhledů do budoucna plynou výzvy, které auditor i vedení budou muset vzít v úvahu při naplňování své odpovědnosti.

V uvedeném standardu ISA se popisují faktory, které mohou mít významnou souvislost s tím, jak vedení uplatňuje předpoklad nepřetržitého trvání. Uvádějí se také příklady událostí nebo podmínek, které mohou předpoklad nepřetržitého trvání významně zpochybnit – jde zejména – ale ne výlučně – o řadu událostí finanční povahy, které mohou v současném ekonomickém prostředí být závažnější, než bývaly dříve,¹⁶⁾ např.:

- půjčky s pevným termínem splatnosti, jejichž splatnost se blíží, přičemž není reálné, že je účetní jednotka bude schopna v termínu splatit nebo, že je bude možné obnovit – nebo přílišné spoléhání na krátkodobé půjčky k financování dlouhodobých aktiv;
- skutečnosti svědčící o postupné ztrátě finanční podpory ze strany věřitelů;
- neschopnost dostat podmínkám úvěrových smluv;
- ztráta většího trhu, franšizy, licence nebo hlavního dodavatele;
- neplnění kapitálových nebo jiných legislativních požadavků.

Existence jedné nebo více událostí či podmínek zdůrazněných v ISA nebo uvedených mezi příklady v tomto souboru upozornění pro auditorskou praxi nemusí vždy znamenat významnou nejistotu. Jestliže ale na ně auditor narazí, měl by provést další auditorské postupy k získání dostatečných důkazních informací, na jejichž základě bude schopen potvrdit nebo popřít existenci významných nejistot. K těmto postupům patří posouzení, jaký dopad budou mít plány připravené vedením nebo jiné „zmírňující“ faktory.

Dostupnost úvěru

Jedním z významných dopadů úvěrové krize a hospodářského poklesu je nedostatek dostupných úvěrů pro subjekty všech velikostí. Bouřlivé události a rozruch v bankovním sektoru vedly ke všeobecnému zpřísnění úvěrových podmínek, což může

¹³⁾ ISA 570 odst. 18

¹⁴⁾ ISA 570 odst. 37

¹⁵⁾ ISA 570 odst. 22

¹⁶⁾ ISA 570 odst. 7-8

mít pronikavý vliv na schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání. Navíc se mění i „finanční zdraví“ dané účetní jednotky, což znamená, že věřitelé – ale také vedení a auditori – budou určitě důkladněji sledovat, jak se případně mění smluvní podmínky upravující úvěrové i jiné závazky včetně dohod o splácení a příslušných záruk, a jak účetní jednotka tyto podmínky plní.

Existuje celá řada faktorů, které si v podmínkách dané účetní jednotky mohou vyžádat zvážení a posouzení, včetně následujících:

- zda se stává, že banky odepřou úvěr účetním jednotkám, které dosud vždy měly v případě potřeby snadný přístup k úvěrům;
- zda snížení hodnoty aktiv nebo ztráty z podnikatelské činnosti nevedou k porušení sjednaných úvěrových podmínek;
- zda nedodržení příslušných dohod nevede nebo nepovede věřitele k okamžitému uplatnění jejich požadavků nebo ke změně podmínek dostupnosti finančních prostředků;
- zda doložky typu „na požádání“ u termínovaných půjček ovlivní hodnocení (klasifikaci) těchto závazků v rozvaze účetní jednotky a zda věřitelé mohou tyto doložky skutečně uplatnit a přestat s praxí, kdy běžně od jejich uplatnění upouštěli;
- zda lze přiměřeně předpokládat, že věřitelé převedou stávající úvěrové linky do dalšího období za podobných podmínek, převedou-li je vůbec;
- zda se nezdá pravděpodobné, že banky nebudou ochotny přislíbit budoucí obnovení úvěrových linek (například formou písemného potvrzení, že úvěr bude nadále k dispozici, nenastanou-li nepředvídané okolnosti);
- zda budou nadále k dispozici záruky nebo písemná potvrzení podpory (letters of support) od vlastníků, osob pověřených řízením a správou nebo od jiných subjektů ve skupině, nebo zda budou nadále mít patřičnou váhu.

Tyto faktory sice samy od sebe neznamenají významnou nejistotu ve vztahu k dané konkrétní účetní jednotce, mohou však mít vliv na následující skutečnosti:

- důkazní informace při auditu, které mohou být dostupné (finanční instituce se například mohou zdráhat vydat potvrzení o tom, jak pravděpodobné bude rozšíření nebo obnova úvěrů od bank a třetích stran, ačkoliv je dříve poskytovaly bez problémů);
- rozsah nutného posouzení důsledků smluvních vztahů (například za normálních časů mohla účetní jednotka plnit „s rezervou“ různé smluvní podmínky, ale v současném prostředí se tato rezerva mohla ztenčit nebo zcela ztratit, takže bude třeba příslušné otázky posoudit podrobněji);
- váha, kterou lze přisoudit dostupným důkazním informacím (účetní jednotka může například mít příslib finančních prostředků od fyzické osoby, ta ale pod tlakem okolností nebude schopna svůj příslib splnit).

Jak vedení s přihlédnutím k existujícím událostem a podmínkám vyhodnotí, zda a do jaké míry bude dostupný úvěr, to se pravděpodobně odrazí i ve výhledech dané účetní jednotky, o čemž se pojednává v další kapitole.

Prognózy a rozpočty

Důležitou složkou hodnocení předpokladu nepřetržitého trvání je průběžná tvorba prognóz a rozpočtů účetní jednotky. Auditor posoudí, jak vedení provedlo vyhodnocení schopnosti účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, přičemž posuzuje, jak přitom vedení postupovalo, z jakých předpokladů vycházelo a jaké plánuje budoucí kroky.¹⁷⁾ Při posuzování alternativních strategií, jimiž by vedení mohlo překonat nepříznivé faktory, je třeba hodnotit efektivnost těchto strategií a schopnost vedení tyto strategie realizovat.

Důležitým faktorem při posuzování budoucích důsledků daných událostí a podmínek (v rámci hodnocení plánů vedení pro další postup) může být rozbor peněžních toků. Předpoklady, s nimiž se pracovalo v předcházejících letech, už nemusí platit a může být zapotřebí je upravit, aby odpovídaly tlakům současného prostředí. Pro hodnocení prognóz vypracovaných vedením může být důležitá celá řada faktorů, a to:

- zda se náležitým způsobem zapojilo vrcholové vedení a osoby pověřené řízením a správou a zda věnovaly prognózám dostatečnou pozornost;
- zda jsou předpoklady použité v prognózách v souladu s předpoklady, které byly použity při oceňování majetku a v modelech pro testování na snížení hodnoty;
- zda se prognózy zpracovávají v měsíčních intervalech a jestliže ano, jak se v prognózách odrážejí předpokládaná platební schémata (payment patterns) – například čtvrtletní peněžní „odtok“ ve formě záloh na daně a variabilní peněžní „přítok“ ve formě očekávaných tržeb z prodeje aktiv);
- zda lze z prognóz vyčíst, v kterých měsících bude účetní jednotka mít nedostatek hotovosti a jak chce vedení řešit případné deficity;
- zda z prognóz není patrné, že se vedení dopustilo nežádoucího zkreslení (které může vyniknout především v porovnání s ostatními subjekty v daném odvětví);
- do jaké míry rozpočty vedení na současné období odpovídají dosavadním výsledkům;
- zda se v prognózách uvažuje o potenciálním snížením výnosů a zda případná nedostupnost akreditivů pro danou jednotku neovlivňuje její zahraniční obchod;
- zda se v analýzách provedených vedením přihlíží ke zvýšení nákladů spojených se získáním úvěrů včetně potenciální snahy bank o zvýšení marží a včetně vlivu alternativních zdrojů financování;
- zda prognózy přihlížejí k trendům, které se typicky projevují v období recese – jde například o snížení výnosů, zvýšení podílu pochybných pohledávek (v důsledku zhoršených obchodních podmínek nebo v důsledku neposkytnutí úvěrového pojištění) a rozšíření podmínek pro úvěrování zákazníků;

¹⁷⁾ ISA 570 odst.20

- zda vedení provedlo náležitou citlivostní analýzu, např. zda posoudilo dopad ztráty klíčových zákazníků nebo klíčových dodavatelů (v důsledku jejich úpadku);
- jak se v prognóze projevuje případná realizace aktiv včetně toho, zda tato realizace je proveditelná a reálná v předpokládaném objemu;
- zda z prognózy nevyplývají obavy o schopnost účetní jednotky plnit úvěrové podmínky.

Skutečnosti zveřejněné v účetní závěrce

V rámci účetního výkaznictví jsou specifikovány skutečnosti, které se mají zveřejňovat v účetních závěrkách. Kromě konkrétních skutečností, které se musí zveřejnit v souvislosti s případnou významnou nejistotou, pokud jde o schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, vyžadují mnohé rámce účetního výkaznictví také zveřejnění rizik a nejistot s cílem pomoci uživatelům účetní závěrky lépe pochopit finanční situaci dané účetní jednotky i její finanční výkonnost a peněžní toky.

V případě účetních jednotek, které jsou značně postiženy současnými ekonomickými podmínkami, musí vedení posoudit, jak v souladu s příslušným rámcem účetního výkaznictví nejlépe v účetní závěrce řešit rizika vyplývající z těchto ekonomických podmínek.

Mnohé rámce účetního výkaznictví (např. IFRS) požadují, aby v účetní závěrce bylo zveřejněno dostatečné množství údajů, ze kterých si uživatelé účetní závěrky budou moci vytvořit přehled o vlivu významných transakcí a skutečností na vypovídací schopnost účetní závěrky. Mnohé také vyžadují, aby účetní jednotky zveřejnily informace o povaze a rozsahu rizik, jimž je účetní jednotka v hodnoceném období a ke dni účetní závěrky vystavena v souvislosti s použitými finančními nástroji, a také informace o tom, jak má účetní jednotka tato rizika pod kontrolou (například IFRS 7 – „Finanční nástroje – zveřejňování“¹⁸⁾). Jde o kombinaci zveřejněných kvalitativních údajů a zveřejněných kvantitativních údajů, která poskytuje přehled o tom, jak účetní jednotka využívá finančních nástrojů a jaká rizika tím vytváří. Ze zveřejnění rizika nedostatečné likvidity a úvěrového rizika mají prospěch investoři, kteří tak získávají přehled o hospodářské situaci a budoucích výhledech.

Dosud většinou platilo, že jestliže vedení dospělo k názoru, že účetní jednotka plní předpoklad nepřetržitého trvání bez existujících významných nejistot, pak se tento závěr v účetní závěrce výslovně neuváděl. I v těchto případech ale vedení může považovat za vhodné – a příslušný rámec účetního výkaznictví to dokonce může vyžadovat – zveřejnit v účetní závěrce za letošní fiskální rok určité skutečnosti a poukázat tak na výzvy, se kterými se vedení musí v současném ekonomickém prostředí vypořádat a na vliv, který tyto výzvy mohou mít na výhledy účetní jednotky a na případné nejistoty, které by mohly účetní jednotku ovlivnit – ať významně či nevýznamně. Takto lze například zveřejnit:

- obavy o dostupnost úvěru, což platí především pro ty, které se bude třeba obnovit záhy po vydání účetní závěrky;
- charakteristiky vývoje v odvětví a v regionu, kde účetní jednotka provozuje svou činnost;
- nejistoty kolem plánů na prodej aktiv nebo na dprodej podniku;
- potenciální snížení hodnoty hmotného a nehmotného majetku.

Velmi důležitá pro uživatele účetní závěrky bude další informace o situaci ve financování účetní jednotky, zařazená ve výroční zprávě účetní jednotky – např. v kapitole Diskuse a analýzy vedení (MD&A) nebo v podobném oddílu zprávy. Tato diskuse v kombinaci s požadovaným zveřejněním údajů o splatnosti dluhů pomůže k vytvoření úplnější představy o výhledech účetní jednotky a o jejich nejistotách. Standard ISA 720¹⁹⁾ se zabývá odpovědností auditora v souvislosti s ostatními informacemi k účetní závěrce a zaměřuje se především na soulad mezi auditovanými a neauditovanými informacemi a na opatření, která je třeba učinit, jestliže ostatní informace obsahují významné věcné nesprávnosti.

Někteří regulátoři a tvůrci standardů naznačují, že by pro uživatele účetní závěrky, který se snaží plně pochopit záležitosti popísané v účetní závěrce a výroční zprávě, bylo užitečné, kdyby všechny relevantní zveřejňované informace požadované podle rámce účetního výkaznictví byly v účetní závěrce soustředěny na jednom místě. V případě, že to nebude možné, bylo by jako alternativa vhodné, kdyby v místě s příslušnou hlavní informací byly vzájemné odkazy na místa, kde jsou zveřejněny související další informace.

Lze se domnívat, že nynější ekonomické podmínky zvýší nejistotu, se kterou si vedení vytváří úsudek o následcích budoucích událostí a podmínek. Přitom ale platí, že i když vliv současných tržních podmínek vyžaduje pozorné hodnocení, neměli bychom nutně předpokládat, že celková dnešní hospodářská situace sama o sobě znamená existenci významné nejistoty, která významně zpochybňuje schopnost dané účetní jednotky nadále plnit předpoklad nepřetržitého trvání. Právě tak nelze významné pochyby o schopnosti účetní jednotky k plnění předpokladu nepřetržitého trvání vyvozovat z rozsáhlých zveřejněných vysvětlení. Cílem takových vysvětlení ve skutečnosti může být objasnění důvodů, proč otázky související s předpokladem nepřetržitého trvání nevedou k významným pochybnostem.

Konkrétní zveřejněné skutečnosti týkající se významných nejistot

Zveřejnění konkrétních informací v účetní závěrce se předpokládá tehdy, když existuje významná nejistota o událostech nebo podmínkách, které samy nebo společně mohou významně zpochybnit schopnost účetní jednotky nadále plnit předpoklad nepřetržitého trvání.

¹⁸⁾ Jestliže je ve standardu zmínka o finančních nástrojích, má standard na mysli jak jednoduché finanční nástroje, jako jsou splatné závazky, tak i složitější nástroje, jako jsou deriváty.

¹⁹⁾ ISA 720 – „Ostatní informace v dokumentech obsahujících auditovanou účetní závěrku.“

V ISA 570 se uvádí, že auditor při hodnocení přiměřenosti takových zveřejnění posuzuje, zda účetní závěrka:

- (a) náležitým způsobem popisuje hlavní události nebo podmínky, které vedou k významným pochybnostem o schopnosti účetní jednotky nadále plnit předpoklad nepřetržitého trvání a o plánech, podle nichž vedení hodlá na tyto události a podmínky reagovat;
- (b) jednoznačně konstatuje, že existuje významná nejistota ve vztahu k událostem a podmínkám, které mohou významným způsobem zpochybnit schopnost účetní jednotky nadále plnit předpoklad nepřetržitého trvání a že tudíž účetní jednotka může být neschopna realizovat svoje aktiva a plnit svoje závazky za normálního chodu podnikatelské činnosti.²⁰⁾

Utváření výroku k účetní závěrce a důsledky pro zprávu auditora

Na základě získaných důkazních informací auditor dojde k závěru, zda vedení při zpracování účetní závěrky správně použilo předpoklad nepřetržitého trvání a stanoví, který druh výroku má za daných okolností vydat. Jestliže se auditor shoduje s vyhodnocením, které provedlo vedení, vydá auditor výrok bez výhrad.²¹⁾

Utváření výroku k účetní závěrce zahrnuje posouzení zveřejněných skutečností, z nichž některé v nejistých dobách nabývají na významu. Auditor musí posoudit otázku, zda zveřejněné skutečnosti jsou podány ucelenou formou – příkladem může být situace, kdy účetní závěrka (nebo připojené zprávy) sice obsahuje veškeré relevantní informace, ale tyto informace nejsou dostatečně provázané a neumožňují uživateli účetní závěrky pochopit vykazovaný stav.

Při každém auditu mohou nastat okolnosti, v jejichž důsledku musí auditor upravit výrok ve své zprávě (tj. vydá výrok s výhradou či záporný výrok nebo odmítne výrok vydat).²²⁾ Jde o tyto okolnosti:

- auditor není schopen získat dostatek vhodných důkazních informací o správnosti použití předpokladu nepřetržitého trvání;
- auditor nesouhlasí s informacemi uvedenými v účetní závěrce, které se týkají předpokladu nepřetržitého trvání, protože jsou nedostatečné nebo nesprávné;
- auditor nesouhlasí s tím, na jakém základě byla účetní závěrka zpracována, tj. s tím, že vedení vycházelo z předpokladu nepřetržitého trvání, zatímco auditor je přesvědčen, že se měl použít předpoklad likvidace, případně naopak, vedení vycházelo z předpokladu likvidace, ale podle auditora bylo správné použít předpoklad nepřetržitého trvání.

Modifikace auditorova výroku o použití předpokladu nepřetržitého trvání jako účetního základu je vždy velmi závažná věc, a proto se zveřejnění nesouhlasu v této věci vyskytuje velmi vzácně, není-li vlastně zcela nemožné. Například v některých případech, kdy se předpokládá, že obtíže účetní jednotky budou ve velmi brzké době vyřešeny, je možné pozdržet dokončení účetní závěrky do doby, než bude situace vyřešena a nejistota zmizí.

Zařazení odstavce zdůrazňujícího významnou skutečnost

Na základě získaných důkazních informací autor určí, zda podle jeho úsudku existuje významná nejistota ve vztahu k událostem nebo podmínkám, které by mohly samostatně nebo společně významnou měrou zpochybnit schopnost dané účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání.²³⁾

V případech, kdy podle auditorova úsudku bez ohledu na závěry vedení o správnosti použití předpokladu nepřetržitého trvání existuje významná nejistota ve vztahu k událostem nebo podmínkám, které by mohly významně zpochybnit schopnost účetní jednotky plnit předpoklad nepřetržitého trvání, musí auditor podle standardu ISA 570 posoudit přiměřenost údajů zveřejněných v účetní závěrce a jsou-li údaje zveřejněné v účetní závěrce přiměřené, modifikuje auditor svoji zprávu zařazením odstavce zdůrazňujícího významnou skutečnost.²⁴⁾

Vedení může považovat za správné zveřejnit skutečnosti, z nichž uživatelé účetní závěrky mohou čerpat jistotu o finanční situaci účetní jednotky při existenci obecně panujících nejistot. Tyto zveřejněné skutečnosti proto mohou vypovídat pouze o existenci všeobecných či systémových rizik. Jejich zveřejnění se za daných okolností může považovat za důležité a vhodné, protože dá uživatelům účetní závěrky jistotu, že finanční situace účetní jednotky je vykázána ve správném kontextu obecně ekonomických podmínek a zároveň jim poskytne vysvětlení, jak tyto podmínky mohou účetní jednotku ovlivnit. Skutečnost, že vedení zveřejnilo tyto informace v účetní závěrce, však nutně neznamená existenci významné nejistoty opravňující auditora k zařazení odstavce zdůrazňujícího významnou skutečnost.

Jestliže ale na druhé straně vznikne nejistota pramenící nejen ze systémové situace, ale také ze specifických okolností a podmínek dané účetní jednotky, lze s větší pravděpodobností počítat s tím, že auditor bude tuto nejistotu považovat za významnou.

Rozhodování, zda zveřejněná nejistota je „významnou nejistotou“, tak jak se předpokládá ve zmíněných požadavcích ISO 570 (a v IAS 1²⁵⁾), je velmi obtížné. Jak už bylo uvedeno výše, významná nejistota existuje tam, kde z velikosti jejího potenciálního dopadu auditor usoudí, že je nutné zveřejnit jednoznačné údaje o povaze a důsledcích této nejistoty, aby prezentace účetní závěrky nebyla zavádějící.²⁶⁾

²⁰⁾ ISA 570 odst. 32

²¹⁾ ISA 700 „Zpráva nezávislého auditora o úplné účetní závěrce určené k všeobecným účelům“

²²⁾ ISA 570, odst. 34-38 a ISA 701, „Modifikace zprávy nezávislého auditora,“ obsahuje standardy a skýtá vodítka k formě a obsahu modifikací, jimiž auditor za těchto okolností upravuje svůj výrok.

²³⁾ ISA 570 odst. 30

²⁴⁾ ISA 570 odst. 32-33

²⁵⁾ IAS 1 odst. 23

²⁶⁾ ISA 570 odst. 31

V rámci projektu vyšší srozumitelnosti standardů (tzv. Clarity Project) byl standard ISA 570 přeformulován, ne však revidován. Výbor IAASB se tímto přeformulováním snažil objasnit význam odstavce 31 v existujícím standardu ISA, v němž se popisuje, kdy existuje významná nejistota. V (přeformulovaném) standardu ISA 570 se tato otázka vysvětluje takto (viz odstavec 17):

Významná nejistota existuje tehdy, když velikost jejího potenciální dopadu a pravděpodobnost jejího výskytu je natolik závažná, že podle auditorova úsudku bude nutné zveřejnit údaje o povaze a důsledcích této nejistoty s cílem zajistit:

- (a) aby účetní závěrka podávala věrný obraz (jde-li o rámec účetního výkaznictví zaměřený na věrné zobrazení – fair presentation framework);
- (b) aby účetní závěrka nebyla zavádějící (jde-li o rámec účetního výkaznictví zaměřený na soulad s příslušnými předpisy – compliance framework)

V provedených změnách se odráží poznatek, že významnost nejistoty nezávisí jen na tom, jak je tato nejistota velká, ale také na její pravděpodobnosti a dále z těchto změn vyplývá, že v konkrétním případě účetní závěrky vypracované podle rámce „fair presentation framework“ může zavádějící prezentace vyplynout buď z neplnění požadavků příslušného rámce účetního výkaznictví nebo z nezajištění věrného zobrazení (nebo ze skutečnosti, že není zajištěn pravdivý a věrný obraz).

Pro úplnost je třeba dodat, že v odstavci 33 ISA 570 se také připouští možnost extrémních případů, například při kumulaci více významných nejistot, které jsou závažné z hlediska účetní závěrky – auditor v takovém případě může uznat za správné nepoužít odstavce zdůrazňující významnou skutečnost a místo toho odmítnout výrok. O odmítnutí výroku se uvažuje pouze tehdy, když bez ohledu na získání dostatečného množství důkazních informací ke každé jednotlivé nejistotě auditor dospěje k závěru, že není možné vydat výrok k účetní závěrce, protože jednotlivé nejistoty mohou působit ve vzájemné interakci a mohou mít kumulativní dopad na účetní závěrku.

ISA 570 nabízí další vodítka a příklady formulací, které lze v závislosti na různých okolnostech použít ve zprávě auditora. Shrnutí těchto vodítek a příkladů se uvádí v následující tabulce:

Výstup	Důsledky pro informace zveřejněné vedením	Důsledky pro auditorův výrok a zprávu
Vedení dospělo k závěru, že použití předpokladu nepřetržitého trvání je správné. Nebyly zjištěny žádné významné pochybnosti o naplnění předpokladu nepřetržitého trvání.	Účetní závěrka může přesto obsahovat údaje vysvětlující použití předpokladu nepřetržitého trvání a důvodů, které k jeho použití vedly	Nemodifikovaný výrok – za předpokladu, že se auditor ztotožňuje s hodnocením, které provedlo vedení a se zveřejněnými informacemi. Není třeba zařazovat odstavce zdůrazňující významnou skutečnost.
Předpoklad nepřetržitého trvání je použit správně, ale existují významné nejistoty	Jsou zveřejněna vysvětlení specifické povahy významných nejistot a důvodů, pro které bylo přesto použito předpokladu nepřetržitého trvání	Nemodifikovaný výrok se zařazením odstavce zdůrazňujícího významnou skutečnost, kde se upozorňuje na existenci významných nejistot – za předpokladu, že se auditor ztotožňuje s hodnocením, které provedlo vedení a se zveřejněnými informacemi. Zpráva auditora tak bude modifikována (výrok nikoliv)
Vedení dospělo k závěru, že použití předpokladu nepřetržitého trvání není na místě	Jsou zveřejněna vysvětlení, na jakém základě se dospělo k daným závěrům a jakých účetních postupů bylo použito při zpracování účetní závěrky při neplnění předpokladu nepřetržitého trvání	Nemodifikovaný výrok – za předpokladu, že účetní závěrka obsahuje potřebné zveřejněné údaje a auditor je toho názoru, že použitý základ odpovídá existujícím skutečnostem a okolnostem. Auditor může považovat za vhodné za těchto okolností zařadit odstavce zdůrazňující významnou skutečnost, jehož prostřednictvím upozorní uživatele na účetní principy, které byly použity při zpracování účetní závěrky v takové situaci. Zpráva auditora bude modifikována.

Další standardy ISA

Tento soubor upozornění pro auditorskou praxi se vztahuje ke standardu ISA 570. Existují ale i další standardy ISA obsahující požadavky a vodítka, která mohou v současném ekonomickém prostředí nabýt na významu. Jsou to například:

- ISA 240 („Odpovědnost auditora za zkoumání možných podvodů při auditu účetní závěrky“), kde mohou být důležité především faktory související s rizikem podvodů vynucených hospodářskými tlaky;
- ISA 540 („Audit účetních odhadů“), kde může být důležité především auditorovo hodnocení přiměřenosti předpokladů vedení, ze kterých odhady vycházejí – zde existuje riziko, že budou vykázány příliš konzervativní hodnoty aktiv („big bath“) s cílem účetně se vypořádat se ztrátami už v daném období, aby v příštím období bylo možno vykázat lepší výsledky;
- ISA 560 („Události po datu účetní závěrky“) – události ve finančním sektoru mohou mít bezprostřední a neočekávané důsledky.
- ISA 580 („Prohlášení vedení k auditu“) – zde může jít především o záležitosti vyplývající z ekonomického klimatu (např. dostupnost financování a přiměřenost opravných položek k aktivům).

Co je IAASB

Cílem IAASB, která je nezávislým standardizačním orgánem Mezinárodní federace účetních, je sloužit veřejnému zájmu stanováním vysoce kvalitních standardů pro audit a ověřování. IAASB napomáhá sbližování mezinárodních a národních standardů a tím v celosvětovém měřítku zkvalitňuje a sjednocuje praktické postupy a posiluje důvěru veřejnosti vůči práci auditorů a ověřovatelů jako příslušníků globální profese. Na činnost IAASB dohlíží Rada pro dohled nad veřejnými zájmy, přičemž součástí tohoto dohledu je stanovení kritérií pro správné pracovní procesy a postupy IAASB.

Více informací o IAASB lze nalézt na jejich domovských stránkách na adrese www.iasb.org. Anglický originál textu naleznete na www.ifac.org/financial-crisis (Audit Consideration in Respect of Going Concern in the Current Economic Environment).

Hlavní kontakty

Jim Sylph, Executive Director, Professional Standards
(jimsylph@ifac.org)

Kathleen Kerrigan, Technical Manager, IAASB
(kathleenkerrigan@ifac.org)

Tento dokument vypracovali pracovníci IAASB. Dokument není závazný a byl vydán pouze pro informační účely.

